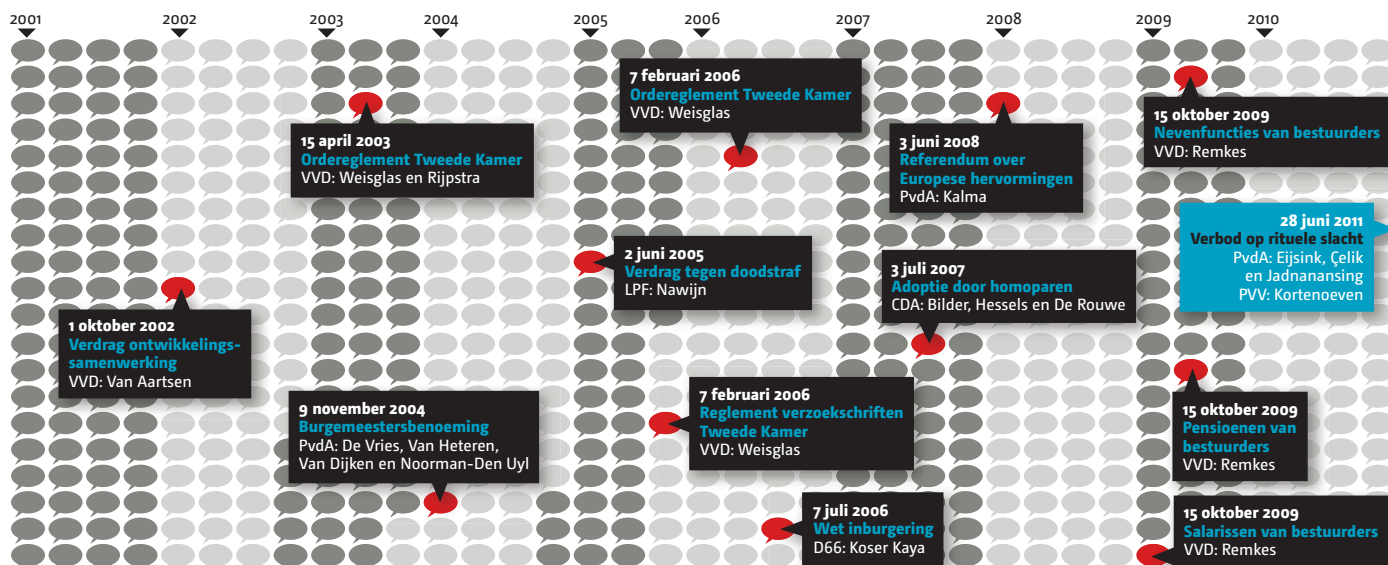

Kamerlid? Dág eigen mening

#Eenheidsworst Fractiediscipline is heilig, blijkt uit de cijfers. En zwarte schapen krijgen straf.

Camil Driessen
Peter Wierenga
Den Haag

Het was geen toeval dat het woord eensgezind zo vaak viel, op het CDA-congres. Een duidelijke hint aan het adres van 'dissidenten' Koppejan en Ferrier. De druk was al opgevoerd met verhalen in de kranten, dat de partijtop ze 'spuugzat' zou zijn. Het werkte: de twee gingen akkoord met het studievismum voor Mauro en stemden met de fractie mee. En kregen vervolgens ook nog eens de hoon van de oppositie over zich heen. 'Nep-dissidenten' waren het.

Dat de twee terug in het hok gingen, past in het plaatje. Tweede Kamerleden zijn zo trouw aan de partij dat ze zelden tot nooit anders dan stemmen dan hun partijgenoten. De laatste tien jaar is het 13 keer voorgekomen dat Kamerleden afwijkend stemden bij wetsvoorstellen, bij moties was dat 64 keer het geval. Dat blijkt uit een inventarisatie die de Kamer deed op verzoek van *De Pers*.

In perspectief zijn de cijfers helemaal onthutsend. Van 2001 tot 2010 werden ongeveer 2.300 wetten in stemming gebracht. Als je dat getal afzet tegen de 13 voorbeelden, uit een even lange periode, stemmen Kamerleden slechts bij een half procent van alle wetsvoorstellen anders dan hun fractie. Zoals bijvoorbeeld dit jaar PvdA'ers Angelien Eijssink, Metin Çelik en Tanja Jadnanansing en PVV'er Wim Kortenoeven, die zich tegen een verbod op rituele slacht keerden. De laatste mocht zijn standpunt niet eens toelichten.

Ook bij slechts een half procent van de in totaal ruim 12.000 moties

waren er dissidenten te vinden. Denk bijvoorbeeld aan Kamerlid Ineke van Gent die als enige van GroenLinks tegen de Kunduz-missie stemde.

Het is de Haagse politieke cultuur, die te maken heeft met strakke afspraken tussen coalities van partijen, maar eigenlijk is het bizar. Kamerleden horen volgens de Grondwet hun taak 'zonder last' uit te voeren, oftewel zonder een bindend mandaat. Ze mogen zelf weten wat ze stemmen. Ze zijn volksvertegenwoordiger, en geen partijvertegenwoordiger – maar de druk is gigantisch.

Standbeeld

Dus verdienen 'dissidenten' een standbeeld voor hun moed, want het is uitgesloten dat partijgenoten over honderden moties en wetten precies hetzelfde denken. Dat komt zelfs bij de beste vriendschappen niet voor.

'Jammer, heel erg jammer. Het heeft iets onnatuurlijks als 31 men-

sen van een fractie altijd hetzelfde vinden en stemmen', zegt oud-Kamervoorzitter Frans Weisglas, die verbouwereerd reageert op de cijfers. 'Oef... echt? Dat is weinig zeg. Ik had het hoger ingeschat.'

Natuurlijk stemmen veel mensen op een partij, en niet per se op een persoon. Maar voorkeurstemmen zijn er toch niet voor niets, en je mag ervan uitgaan dat parlementariërs elkaar overtuigen met argumenten, in plaats van met strakke akkoorden. Het doet afbreuk aan de geloofwaardigheid van het debat als er zo weinig zwarte schapen zijn.

Maar de waarheid is dat er weinig durfals zijn. Ook al breng je de meerderheid niet in gevaar, afwijken van de partijlijn is *not done*. Doe je dat wel, dan word je doorgaans gestraft en bijvoorbeeld zo laag op de kieslijst gezet dat je niet meer terugkeert.

PvdA'er Paul Kalma is zo'n voorbeeld. Die vond anders dan zijn col-

lega's dat Nederland Hirs Ali's beveliging moest blijven betalen, dat er een referendum over het Verdrag van Lissabon moest komen en dat de AOW-leeftijd op 65 jaar moest blijven staan. Dus duikelde hij bij de volgende verkiezingen van plaats 25 naar 41 – buiten de boot.

Déjà vu

Maar ook CDA'er Rendert Algra, die vorige week een déjà vu moet hebben ervaren. Als Kamerlid steunde hij in 2003 een motie van de oppositie om een groep uitgeprocedeerde asielzoekers in Nederland te laten blijven. De motie haalde net geen meerderheid. Voor de stemming was de druk vanuit de fractie immens, fractievoorzitter Verhagen was nogal 'dwingend'.

Algra: 'Ze hebben gismeekt, ze hebben gedreigd, ze hebben lokale CDA'ers ingezet om me op te bellen... Alle middelen zijn ingezet, geoorloofd en ongeoorloofd.'

Hij kreeg te horen dat hij zijn woordvoerderschap en toekomstige positie op het spel zette. Aldus geschiedde: bij de volgende verkiezingen zou hij op plaats 54 belanden. 'Het heeft me mijn Haagse carrière gekost', vertelt de Fries, die nu voorzitter is van vakbond De Unie.

Ironisch genoeg kwam het kabinet een paar maanden later zelf met een soortgelijk specifiek pardon als in de motie stond. Maar dat veranderde niets – het is zo ongeveer als bij de maffia: wie een keertje niet loyaal is, kan het voorgoed vergeten.

Het zal geen verbazing wekken dat ook Algra de fractiediscipline doorgeschoten vindt. 'Het is nu zo krampachtig. Laat mensen op principiële punten wat meer ruimte.'

Altijd hoofdelijk

Doe maar zo'n kek stemkastje

De Kamer stemt nu bijna altijd per fractie, waarbij iedereen zijn hand in de lucht steekt of omlaag houdt. Voorzitter Gerdi Verbeet gaat de partijen van links naar rechts (SP naar PVV) af om de uitslag op te noemen. Heel soms, op aanvraag, vindt er een hoofdelijke stemming plaats. De griffier leest alle 150 namen van Kamerleden voor, die dan 'voor' of 'te-

gen' moeten roepen. Dat kan efficiënter en transparanter. Laten we een voorbeeld nemen aan het Europees Parlement waar elektronisch met stemkastjes wordt gestemd. Stemmingen zijn daardoor per definitie hoofdelijk. Bovendien vind je dan ook makkelijker wie waar voor of tegen was. Daarvoor moet je nu heel diep graven.

Niet de doelgroep

Stellen met hoge inkomens maken massaal gebruik van het gratis trouwen in Arnhem, terwijl dat eigenlijk is bedoeld voor lagere inkomens.

The King-size

Het sterfbed van Michael Jackson gaat onder de hamer. Ook enkele honderden andere bezittingen van The King of Pop worden geveild.

Achterstandje

De marechaussee heeft een 55-jarige Rotterdammer aangehouden die nog ruim 155.000 euro aan boetes en vorderingen had openstaan.